

EXPRESSEN

"Concreto 61", 1957, av Judith Lauand.

Foto: JUDITH LAUAND

Konkretism – en utopi för det goda samhället

Publicerad 7 mar 2018 kl 17.19

Peter Cornell ser torra teorier bli till levande form på Moderna museet.

Annons

ANNONS | LANDSHYPOTEK BANK

Uppstickarens bolåneränta: 0,99%*

EXTERN LÄNK Utmanar storbankerna ✓ Vd:n "Det behövs en ny aktör som inte har storstadsfokus"

RECENSION | KONST. Latinamerikansk konkretism från 1930- till 1970-tal, vem har frågat efter det? Ändå har det blivit en av Moderna museets mest givande och välproducerade utställningar på flera år. Jag märkte att jag hade längtat dit utan att riktigt veta om det; fast materialet var mig ganska obekant hade jag längtat efter bilden som bild.

Mer än någon annan rörelse har konkretismen trots på bildens egen verklighet, ett slags ABC baserat på bildens unika verktyg, ofta ett spel av geometriska figurer och deras färg och rörelse på en plan yta. Alltså inte avbildning, inte illusion, inte abstraherade landskap.

Återkomsten till bilden som bild kändes som en lättnad och oväntad glädje när konsten så länge ägnat sig åt berättande, opinionsbildning och dagspolitik i verk och egon som tar oblyga arealer i anspråk. I "Concrete matters" är formaten små och den ekonomiska precisionen hög.

[LÄS MER – Peter Cornell: Låt Sverigedemokraterna applådera](#)

Rötter i kubismen

Konkretismen har rötter i kubismen och den ryska suprematismen och konstruktivismen men den första grupperingen bildades 1930 av **Mondrians** kollega och rival **Theo van Doesburg** – en av de närvarande var **Gunnar Ekelöf**. Rörelsen ackompanjeras av lika trosvissa som pedantiska manifest och Ekelöf har anekdotiskt berättat hur man med handuppräknade beslutade vilka geometriska former och vinklar som skulle godkännas.

Huvudfienden var surrealismen, ångande av drift, kroppsvätskor och primitivism - konkretisterna var däremot ofta vegetarianer och cerebrala renlevnadsmän. Manifestet utropade: "Vi är målare som tänker och mäter."

Resulterar inte ett sådant recept i en hopplöst stel och dogmatisk konst? Det hände naturligtvis ibland men tänk i stället **Bach**, som var konkretisternas ledstjärna där den matematiska tanken och mätten visade vägen till det gudomliga: rytmer, dans och kontrapunktik.

I skuggan av militärkupper

Också de latinamerikanska manifesten bär spår av en retorisk ortodoxi men den kritiserades och korrigerades fortlöpande i nya manifest. Och torra teorier förvandlades till levande form i det konstnärliga seendet och hantverket, sinnligt, lekfullt, mångtydigt, uppfinningsrikt och alltid i rörelse.

Man kan förundras över att konkretismen kunde slå rot så djupt i Brasilien, Argentina, Uruguay och Venezuela under en period då brutala militärkupper och diktaturer avlöste varandra. Var den ett sätt att dra sig undan den politiska verkligheten?

Jag tror tvärtom att de ofta politiskt radikala konkretisterna just med hjälp av konstens specifika bildspråk och sensibilitet ville skapa en utopisk modell för det goda samhället, för ett tänkande väsensskilt från det endimensionellt totalitära.

Peter Cornell är författare och konstkritiker på Expressens kultursida. [Läs fler artiklar av Peter Cornell här.](#)

KONST

CONCRETE MATTERS

Moderna museet

Till 13/5

Relaterade ämnen

Moderna museet i Stockholm Följ

Peter Cornell
kulturen@expressen.se

Detta är en kulturartikel, där skribenter kan uttrycka personliga åsikter och göra bedömningar av konstnärliga verk.

Ansvarig utgivare: **Thomas Mattsson**

Redaktör i tjänst: **Ida Ölmedal**

Telefon till redaktionen: **08 - 738 30 00**

Tipsa oss: via mobil 71717 eller mejla 71717@expressen.se

Mejla redaktionen: redaktion@expressen.se

Anmäl till [Pressombudsmannen](#)

Annonsvänligt Sverige

Anmäl [störande/felaktig annons](#)

© AB Kvällstidningen Expressen